

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРИРОДИ» У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ДО ПРИРОДООХОРОННОЇ РОБОТИ

Н. В. Москалюк, Г. І. Ворона

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: natalen29@gmail.com

В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, освіта вважається однією з головних складових загальнолюдських цінностей. Для забезпечення її високої якості і входження України у європейське та світове співтовариство виникла необхідність в її модернізації. Реформування всієї системи освіти відображається і на питаннях фахової підготовки. Ця проблема набула актуальності у зв'язку з тим, що реформи відбуваються в усіх галузях життєдіяльності країни, світ постійно змінюється і пріоритетною становиться наявність кваліфікованих фахівців, здатних не лише ефективно і якісно працювати, а й розвиватися у відповідності з динамікою змін, що відбуваються в нашій державі.

Взаємодія суспільства і природи є актуальною проблемою сучасності, успішне вирішення якої залежить від рівня екологічної культури особистості та рівня громадської свідомості в цілому. Як зазначено у Концепції екологічної освіти України, особливе значення має екологічна освіта студентів педагогічних вищих навчальних закладів, майбутніх учителів, які володіючи загальним високим рівнем екологічної культури, мають опанувати методику екологічної виховної роботи [1]. При цьому, найактуальніша проблема всіх цивілізованих країн полягає в оптимізації взаємодії суспільства і природи шляхом підвищення рівня екологічної культури населення і, передусім, молоді. Тому входження України у світовий освітній простір висуває підвищені вимоги до екологічної освіти студентів – майбутніх

Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі

вчителів природничих дисциплін. Увесь комплекс екологічних проблем сучасності потребує нового осмислення, докорінного перегляду екологічної підготовки майбутніх фахівців.

Аналіз літературних джерел свідчить, що проблемою підготовки студентської молоді до екологічної та природоохоронної роботи займалися науковці О. Біда, В. Бровдій, І. Костицька, Я. Логвінова, Г. Пономарьова, Л. Шаповал, Г. Пустовіт, Г. Тарасенко та ін. Вони переконують, що предметом підготовки студентів педагогічних університетів до природоохоронної роботи виступають сама природоохоронна робота та екологічні проблеми, у відповідності з якими у студентів виробляється оцінка та осмислення потреби у природоохоронній роботі. Слід відзначити, що особлива увага приділяється професійній підготовці вчителів природничих дисциплін, оскільки на них покладається виняткова відповідальність. Саме вчителі природничих дисциплін закладають інформативну базу та формують екологічно свідоме покоління.

При формуванні природоохоронної культури важливе значення має навчальна дисципліна «Охорона природи». Це фундаментальна дисципліна, яка входить до блоку професійно-практичної підготовки вчителя біології і викладається для бакалаврів денної і заочної форм навчання. Передбачає вивчення основних питань становлення та розвитку охорони природи; її місце серед біологічних, природничих і гуманітарних наук; розкриття соціальних функцій, усвідомлення їх вагомості у сучасному суспільстві; ознайомлення з системою екологічної освіти в Україні, рівнем розвитку та станом функціонування екологічної галузі, формування й удосконалення практичних умінь і навичок з охорони природи, розвиток професійних якостей, а також уміння виявляти активність у розв'язанні місцевих екологічних проблем тощо. Студенти вчаться систематизувати та класифікувати знання про програми міжнародних, державних та громадських заходів, спрямованих на раціональне використання, відтворення й охорону природних ресурсів, захист природного середовища від забруднень і

руйнувань. Адже, формування екологічної культури у студентів – це складний і довготривалий процес, а результатом повинно бути не лише оволодіння відповідними знаннями й уміннями, а й розвиток бажання активно захищати і покращувати природне середовище.

Поряд із теоретичним курсом у програмі передбачено і семінарські заняття, на яких студенти можуть публічно виступати з доповідями і повідомленнями на природоохоронну тематику; розвивати культуру мовлення, понятійний апарат у сфері охорони природи; орієнтуватися в постійно зростаючому потоці інформації, шукати потрібні джерела і вибирати необхідну інформацію, зокрема, для написання і захисту наукових робіт. Студенти виконують завдання, які передбачають організацію практичної діяльності, спрямованої на розв'язання конкретної екологічної проблеми місцевого рівня, організацію співпраці із зацікавленими організаціями чи особистостями в здійсненні природоохоронної діяльності. Наприклад: Розробіть план просвітницької акції серед своїх колег на тему: «Альтернативні джерела енергії»; Складіть план організації акції «Доброчинна акція із прибирання парку після зими»; Щороку у світі виникають нові заповідні території, проте багато видів тварин та рослин все-таки вимирають. Чому?; Проаналізуйте і поясніть, чому в сучасних квартирах кухню намагаються відділити від вітальні і спальних кімнат?; Розробіть план акції на тему: «Зменшення кількості сміття у місті – обов'язок кожного мешканця»; Розробіть проект на тему: «Шкідливі речовини, які випаровують у приміщення сучасні меблі?» тощо.

Програма навчальної дисципліни «Охорона природи» також, передбачає проведення і організацію різних форм природоохоронної роботи, а саме: природоохоронні проекти, природоохоронні акції, природоохоронні заходи, конкурси, виставки, які спрямовані на зниження й ліквідацію негативного антропогенного впливу на навколишнє середовище, збереження, поліпшення і раціональне використання природно-ресурсного потенціалу країни, регіонів. Результатом таких заходів є благоустрій місцевості, створення алеї, оновлення парку, що

Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі

сприяє закріпленню навичок володіння методикою проведення природоохоронних заходів та формуванню екологічних переконань.

У процесі роботи зі студентською молоддю важливо, насамперед, сформувавши в них екологічні переконання, бережливе ставлення до навколишнього природного середовища на основі знання законів природи, відповідно до логіки природних процесів. Досить важливим елементом цього процесу є безпосереднє спілкування з природою, під час якого відбувається розвиток морально-естетичних смаків, вплив на чутливість особистості, формування переконань, знань, умінь і навичок, здатність особистості застосовувати їх у різних видах діяльності, дотримання норм і правил поведінки в природі, самореалізацію в природоохоронній роботі.

Отже, вивчення навчальної дисципліни «Охорона природи» відіграє велику роль у підготовці студентів природничих спеціальностей, оскільки має широкі можливості для закріплення екологічних знань, формування екологічної свідомості, забезпечує для студентів безпосередній контакт з природою та розвиток морально-естетичних цінностей під час навчально-пізнавальної, науково-дослідної та навчально-практичної діяльності.

Література

1. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Рішення Колегії Міністерства освіти і науки України № 13/6 — 19 від 20.12.2001 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.osvita.irpin.com/viddil/v5/d33.htm>.